

Чорні дні Європи

Теракти в Парижі 13 листопада сколихнули світ і ще більше об'єднали його для боротьби з ісламськими радикалами. «Франція перебуває у стані війни», – не раз повторював президент країни Франсуа Олланд. Утім, бурхливо реагуючи на французькі події, ми забуваємо, що теракт у Парижі насправді не винятковий, а лише один із багатьох. Одразу після трагедії 13 листопада в соцмережах почалася дискусія, чи етично, згадуючи трагедію у Франції, не помічати сотень тих, які гинуть щодня в Багдаді, Бейруті, Мумбаї, Кабулі. Водночас кривава історія «накриває» не лише Близький Схід та Азію. Сама Європа з початку сторіччя пережила серію трагічних сторінок, які варто принагідно згадати.

Анкара: вибухи на мітингу

Сьогодні вже мало хто пам'ятає про жакхливий теракт у Туреччині, що стався два місяці тому. 10 жовтня цього року в Анкарі турецька опозиція та профспілки організували мітинг проти дій влади. Лунали заклики припинити турецько-курдський конфлікт. Опозиційні настрої у великих містах Туреччини дуже потужні, тому на площі поблизу залізничного вокзалу зібралось багато людей. О 10:05 у натовпі пролунав перший вибух. За кілька секунд – другий. Наслідки катастрофічні: загинули 102 людини, 246 – дістали поранення. Згодом з'ясувалося, що бомби привели в дію терористи-смертники, прибічники незалежності Курдистану. Це був найкривавіший теракт в історії сучасної Туреччини.

Бургас: у повітря злетів автобус

18 липня 2012 року в аеропорту болгарського міста Бургаса було підірвано автобус із 40 туристами з Ізраїлю, які планували відпочити на курорті «Сонячний берег». 7 осіб загинули, 30 – дістали серйозні поранення. Слідчі дійшли висновку, що бомбу в автобус підклали або до посадки пасажирів, або під час завантаження речей. За даними слідства, двоє терористів належали до ліванського угруповання «Хезболлах». Один із них мав канадське громадянство, другий – австралійське.

Випробування Брейвіком

Не минула терористична війна й спокійну Норвегію. Щоправда, там терористом виявився не джихадист, а якраз навпаки – радикальний націоналіст Андерс Бейрінг Брейвік. 22 липня 2011 року він здійснив подвійний теракт. Спочатку вибух пролунав в урядовому кварталі в центрі Осло, неподалік від канцелярії прем'єр-міністра, а за кілька годин Брейвік у поліцейській формі з'явився на острові Утейя, у молодіжному таборі владної Норвезької робочої партії. Унаслідок трагедії загинули 77 осіб – 8 в Осло та 69 на острові. Примітно, що Брейвіка визнали підсудним і винесли вирок: 21 рік тюрми. Це максимальний термін ув'язнення, передбачений норвезьким законодавством.

Теракти в метро

Того ж року 11 квітня трагедія, теж аж ніяк не пов'язана з ісламістами, трапилася в Білорусі. У години пік на станції метро «Октябрьская» пролунав вибух, який забрав життя 15 людей. За добу після теракту спецслужби країни затримали двох уродженців Вітебська – Дмитра Коновалова та Владислава Ковальова. З'ясувалося, що вони скалічили й позбавили життя людей, аби отримати психічне задоволення. 30 листопада Верховний Суд країни засудив їх до страти через розстріл.

Теракти в метро сколихнули й Москву. 29 березня 2010 року на станціях «Лубянка» та «Парк культури» дві терористки-смертниці підірвали себе. Тоді загинула 41 особа, 88 – дістали поранення. Відповідальність узяв на себе лідер так званого «Кавказького емірату» Доку Умаров, якого згодом знешкодили російські спецслужби. Окрім цього, на совісті кавказьких екстремістів іще

щонайменше два теракти в московському метрополітені та один в аеропорту. 6 лютого 2004 року на під'їзді до станції «Автозаводская» смертник підірвав себе, забравши життя 41 особи; поблизу станції метро «Рижская» 31 серпня того ж року смертниця вбила 10 чоловік; в аеропорту «Домодедово» 24 січня 2011 року терорист у натовпі підірвав себе, вбивши 38 людей.

Теракти в метро Лондона часто порівнюють із трагедією 11 вересня, хоча за розмахом, на щастя, вони значно скромніші. 7 липня 2005 року на перегоні між станціями «Алдгейт» і «Ліверпуль-стріт», «Кінгс Кросс» та «Расселсквер», а також поблизу станції «Едвейр Роуд» у вагонах трьох поїздів вибухнули спеціальні пристрої. За деякий час у громадському двоповерховому автобусі на вулиці Тавісток-сквер теж спрацювала бомба. В усіх випадках приладами керували смертники. Загинули 56 осіб, поранення дістали близько 700. Теракти не лише забрали людські життя, а й паралізували британську столицю, фактично зрівнявши саміт тоді ще «Великої вісімки».

Смертниками виявилися молоді люди – Мохаммед Сидх Хан (30 років), Хасиб Хуссейн (19 років), Ліндсей Джерман (19 років) та Шехзад Танвір (22 роки). Усі вони протягом 2003–2005 років були в Пакистані й там установили зв'язок із представниками «Аль-Каїди». До речі, ця організація взяла на себе відповідальність і за п'ять вибухів у Туреччині біля британського генерального консульства у 2003 році. Жертвами тоді стали 28 осіб, 450 були поранені.

Найкривавіша трагедія

Утім, найбільша трагедія в Європі, яка забрала життя 192 людей, сталася в Іспанії 11 березня 2004 року. Одразу в чотирьох приміських потягах на залізничній станції «Аточа» спрацювали вибухові пристрої. Окрім близько двох сотень убитих, понад тисяча осіб дістали поранення.

Теракт організувала міжнародна мережа терористів – вихідців із країн Північної Африки, які в такий спосіб мстилися Іспанії за участь у війні в Іраку. Семеро терористів покінчили життя самогубством, аби не потрапити до рук правоохоронців. Решту (понад два десятки осіб) 2007 року судили. Вони отримали різні терміни ув'язнення.

Варто нагадати, що ісламісти полюють на європейців не лише на континенті, а й на світових курортах. Так, саме європейські туристи (переважно британські) стали мішенню під час вибухів у Тунісі 26 червня цього року. Жертви теракту – 39 осіб. А найбільшою трагедією був теракт 2002 року на острові Балі. Тоді вибухнули три бомби, загинули 202 особи, зокрема 164 туристи.

За кожною трагічною цифрою цього матеріалу – не лише забрані життя людей, а й горе їхніх родичів, друзів, зіпсоване здоров'я поранених, сирітське дитинство дітей. Крім того, жоден теракт не змінив на краще ситуацію ані на Близькому Сході, ані на Кавказі. Навпаки, як і після паризьких терактів, впливові країни світу реагували на напади ще більшою заангажованістю в близькосхідних війнах і зростанням оборонних бюджетів. Сьогодні складно відстежити, який терористичний акт став пусковим механізмом для насилля. Зрозуміло одне: увесь світ втягнувся в терористичну війну, в якій для звичайних громадян поняття «безпека» є примарним.

